

RECEȚIONAT

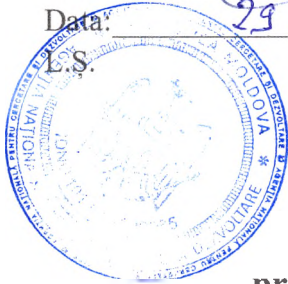
Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare

Director general

Vadim IAȚCHEVICI

Semnătura: _____

Data: 29.03.2023

AVIZAT

Secția ASM Științe ale Vieții

Coordonatorul secției

Acad. Boris GAINA

Semnătura: _____

Data: 29.03.2023

RAPORT FINAL

privind executarea proiectului bilateral nmpdo-turc

Cifrul 21.80013.8007.1B

"Capacity building of Anti-doping Research and Collaboration through Initiatives in medical Education (CAROLINE)"

01.01.2021-31.12.2022 (24 luni)

Prioritatea Strategică Sănătate

Conducătorul proiectului

JUCOV Artiom

Rectorul USMF „Nicolae Testemițanu”

CEBAN Emil

Președintele Consiliului Științific

GROPPA Stanislav

Chișinău 2023

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU CERCETARE ȘI DEZVOLTARE

Intrare Nr. 298

24 / 02 / 2023

1. Scopul general al proiectului conform formularului de aplicare (obligatoriu)

Consolidarea capacităților de cercetare și colaborare antidoping între Moldova și Turcia, prin identificarea deficiențelor în cunoștințele antidoping ca problemă de sănătate publică, dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru profesioniștii medicali și furnizarea unui studiu preliminar pentru dezvoltarea și cercetarea ulterioară.

2. Obiectivele proiectului conform formularului de aplicare (obligatoriu)

1. identificarea deficiențelor în cunoștințele antidoping la profesioniștii din domeniul sănătății;
2. măsurarea riscurilor dopajului pentru sănătatea publică;
3. elaborarea curriculumului anti-doping pentru profesioniștii din domeniul sănătății;
4. identificarea unor măsuri preventive potențiale în societate și instrumente de educație pentru profesioniștii medicali.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor proiectului (obligatoriu)

1. Cercetarea calitativă și cantitativă a cunoștințelor antidoping în rândul profesioniștilor din domeniul medical.
2. Dezvoltarea programelor de educație antidoping pentru studenții facultăților de medicină și farmacie.
3. Implementarea intervențiilor

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor proiectului (obligatoriu)

1. A fost realizat un review al literaturii autohtone și internaționale cu privire la domeniul de cercetare
2. A fost elaborată metodologia interdisciplinară de cercetare
3. A fost organizat workshop-ul în cadrul instituției partener din Turcia cu privire la metodologia aplicată și discutarea rezultatelor preliminare.
4. Au fost colectate date prin metoda chestionarului cu anchetarea personalului medical care face parte din echipa de suport al sportivilor.
5. În cadrul ANAD a fost organizat workshop-ul cu privire la dezvoltarea conținutului cursurilor antidoping pentru instituțiile de învățământ superior din Moldova și Turcia.
6. Au fost elaborate publicații cu prezentarea datelor obținute.
7. Rezultatele au fost raportate la Congresul Internațional din Antalia, organizat de partenerul turc în perioada 30.11-04.12.2022, precum și în cadrul diverselor manifestări științifice naționale și internaționale,

5. Rezultatele obținute (conform rezultatelor scontate pe priorități stipulate în HG 381/2019 și apelul de proiecte) (obligatoriu, minimum 3 pagini - maximum 10 pagini)

În cadrul proiectului "*Capacity building of Anti-doping Research and Collaboration through Initiatives in medical Education (CAROLINE)*" au fost chestionați 46 de lucrători medicali, cu vârsta medie 45 ani, vechimea în muncă - 15 ani, dintre ei din instituții medico-sportive (22 persoane), loturile naționale (3 persoane), cluburi (2 persoane) și școli cu profil sportiv (19 persoane). Din persoanele chestionate 56,5% au participat la Campionatele naționale, la Campionatele mondiale și europene - 17,4%. Jocuri Olimpice 8,7%. Principalele subiecte investigate sunt evaluarea metodelor și mijloacelor folosite de sportivi în raport cu mijloacele

farmacologice folosite pentru obținerea rezultatelor sportive, practicile de testare antidoping, consultațiile care sunt oferite sportivilor cu privire la lista interzisă, cunoștințele despre rolul și funcțiile Agenției Mondiale Antidoping și ale agențiilor naționale, convingerile medicilor cu privire la utilizarea substanțelor interzise de către sportivi, cunoștințele despre reglementările antidoping, riscurile utilizării substanțelor dopante de către sportivi, motivațiile sportivilor de folosire a substanțelor interzise, convingerile generale cu privire la dopajul în sport, evaluarea eficacității programelor antidoping, susceptibilitatea generală față de dopaj, modalitățile de prevenție a dopajului și a rolului medicului sportiv în acest proces, etc. Majoritatea respondenților (58,7%) considera ca responsabil în caz de dopaj este sportivul, dopajul fiind o problemă acută în sportul de elită (56,7%). Eficacitatea programelor antidoping a fost confirmată de către 78,3% de respondenți, iar 82,6% au solicitat acordarea scutirii de uz terapeutic în cazul utilizării substanțelor din lista interzisă în scop terapeutic. În baza datelor colectate a fost elaborat și argumentat științific setul de recomandări practice pentru specialiștii din științele sportului, medicina sportivă și sănătate publică.

În conformitate cu recomandările elaborate activitatea de profilaxie primară a stărilor patologice la sportivi va fi realizată de specialiștii din medicina sportivă și supravegherea de stat a sănătății publice fiind axată pe evidențierea și prioritizarea grupelor de factori cauzali specifici: factorii ce țin de asigurarea locurilor de antrenament și a particularităților specifice ale sportului practicat; condițiile de mediu ocupațional nefavorabile în timpul antrenamentelor; factorii ce țin de organizarea antrenamentului; încălcarea exigențelor față de asistența medicală a antrenamentelor; comportamentul neregular al sportivilor în timpul antrenamentelor, cantonamentelor și competițiilor. Pentru prevenirea bolilor în rândul sportivilor este esențială înțelegerea riscurilor pentru sănătate. Evaluarea riscurilor poate oferi o imagine de ansamblu a rolului diferitelor riscuri pentru sănătate, poate evidenția beneficiile potențiale pentru sănătate, concentrându-se pe aceste riscuri, iar acest lucru poate ajuta la proiectarea programelor de cercetare și a acțiunilor politice.

Au fost aduse argumente cu privire la importanța prevenirii, supravegherii și controlului bolilor transmisibile și netransmisibile, inclusiv a traumatismelor la sportivi prin asigurarea imunizării, supravegherii factorilor de risc de mediu și comportamentali; protejarea sportivilor împotriva riscurilor din mediu înconjurător și ocupațional în perioada antrenamentelor, cantonamentelor și competițiilor; *monitorizarea* determinantelor stării de sănătate a sportivilor; *promovarea sănătății* și educația pentru sănătate *prin campanii de informare-educare-comunicare*.

Membrii echipei de cercetare (Arhip E.; Jucov A.) au participat în calitate de experți la evenimentele organizate de autoritățile naționale și internaționale în domeniul luptei contra dopajului: Ad Hoc Group of experts on ensuring effective access of athletes to justice and fair trial (T-DO HR) – 4 noiembrie 2021; Participare la: 54th meeting of the Ad Hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency (CAHAMA) 06.09-07.09.2021; Participarea la cea de-a opta Conferință a părților Convenției Internaționale împotriva dopajului în sport a UNESCO, 26-28 octombrie 2021.

De asemenea, cercetătorii au fost încadrați în activitățile de instruire ale Agenției Mondiale Antidoping: WADA Intelligence and Investigations Officer /Manager training; WADA Results Management and Hearing Panel members training program.

Pe parcursul anilor 2021-2022 cercetătorii Jucov Artiom, Timercan Tatiana și Arhip Elena au participat la elaborarea / completarea actelor normative privind combaterea dopajului în sport: Proiectul Legii privind prevenirea și Combaterea dopajului în Sport nr. 328/2022; Reglementări Antidoping 2021, Aprobate prin Ordinul Agenției Naționale Antidoping nr. 7-B din 16.02.2021, publicate în Monitorul Oficial nr.57-65/236 din 26.02.2021; Proiectul de lege pentru modificarea Codului Contravențional nr. 218-XVI din 24.10.2008 referitor la includerea unui capitol nou, intitulat "Contravenții în domeniul sportului și reglementărilor antidoping"; Proiectul Strategiei Naționale Antidoping; Propuneri de completare a Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022; Proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de acordare a scutiților pentru uz terapeutic și procedura de acordare a scutiților de uz terapeutic.

În cadrul proiectului a fost elaborată o curriculă nouă "Nutriție și efort fizic" pentru programul de master Nutriția umană, unde au fost elucidate întrebările teoretice și practice ale nutriției persoanelor ce efectuează un efort fizic, dar parțial și în întrebările profilaxiei maladiilor netransmisibile în apariția cărora nutriția joacă un rol decisiv, prevenirii utilizării neraționale a suplimentelor alimentare.

S-a organizat seminarul științific cu tema "Tendinte actuale de nutritie în sportul de performanta si fitness", Chisinau, 20.10.21. în cadrul CNMS "Atletmed" cu participarea a 26 de lucrători medicali care fac parte din grupul de suport al sportivilor.

În aprilie 2022 în incinta CNMS Atletmed în comun cu ANAD a fost organizat seminarul științific unde s-a analizat și discutat situația actuală privind fenomenul de dopaj în sportul din Republica Moldova, fiind menționate riscurile și consecințele medico-sociale ale dopajului în rândul sportivilor și argumentată importanța Programului de educație antidoping continuă.

În iulie 2022 membrii echipei (Jucov Artiom, Timercan Tatiana, Arhip Elena) au participat la cursurile de instruire a ofițerilor de control doping (IDCO), organizate de către Agenția Internațională de Testate (ITA).

Pe parcursul anilor 2021-2022 membrii echipei au organizat seminarele antidoping cu Federațiile sportive și Agenția Națională Antidoping la care au participat și reprezentanții CNOS, ANAD, directori de școli specializate, sportivi, antrenori și staff-ul tehnic al Federațiilor. În cadrul seminarelor au fost abordate subiecte privind rolul și obiectivele Agenției Mondiale Antidoping și ale agențiilor naționale, riscurile la utilizarea substanțelor și/ sau metodelor interzise de către sportivi, cunoștințele despre reglementările antidoping, etc.

În cadrul Conferinței Naționale cu participare internațională în domeniul sănătății ocupaționale, siguranței chimice și toxicologie "Protecția sănătății – pentru un viitor sigur" a fost organizat workshop-ul "Protecția sănătății sportivilor juniori", realizat în format mixt, cu participarea echipei de cercetare a proiectului, reprezentanților USMF, CNMS și Agenției Naționale Antidoping la care au fost abordate subiectele privind importanța educației antidoping al sportivilor, antrenorilor și personalului medical și procedurile de control doping.

Totodată, de către fiecare partener au fost identificate tipurile de strategii de predare și metodele de organizare axate pe obținerea rezultatelor optime ale instruirii studenților. Au fost emise recomandările generale pentru dezvoltarea anumitor cursuri de educație antidoping pentru

profesioniștii medicali și farmaciștii la nivel de absolvenți, bazate pe necesitatea și cadrele specifice ale țărilor-partenere.

Rezultatele cercetărilor au fost diseminate în cadrul manifestărilor științifice naționale și internaționale sub formă de prezentări orale, publicații științifice și cursuri educaționale.

Totodată rezultatele studiului preliminar au argumentat necesitatea planificării și implementării unui proiect bilateral de colaborare pe termen lung *CAROLINE stage 2*.

6. Descrierea colaborării între organizația din RM și organizațiile partenere după caz, proiecte de cercetare/activități comune cu partenerii naționali și externi (specificul și continuitatea colaborării) (obligatoriu)

În cadrul Proiectului conform Planului de realizare a Proiectului CAROLINE în colaborare cu partenerul turc au fost organizate:

1. Workshop-ul „Elaborarea chestionarului și metodologiei de cercetare” și vizita la Comisia Antidoping din Turcia (Ankara, 15-17.11.2021)
2. 6th International and 24th the National Public Health Congress of the Association of Public Health Professionals "Health in the Shadow of War and Violence" (Antalya, 30.11-04.12.2022).
3. Workshop-ul „Curricula antidoping pentru personal medical” și vizita de lucru la CNMS Atletmed, Agenția Națională Antidoping și USMF N.Testemișanu (Chișinău, 17.11.2022)
4. Masa rotundă “Addressing the non-compliance issues. Harmonization of national legal framework of the Republic of Moldova with the requirements of the World Anti-Doping Code 2021 and International Standards” (Chișinău, 18.11.2022)

7. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de publicații (obligatoriu)

În cadrul proiectului au fost publicate:

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

6.1.1. ФЕДЕРЮК, В.В., ШТЕФАНЕЦ, Г.М., ЧЕБАНУ С.И. Пандемия COVID-19 и здоровье спортсменов. В: *Человек и пандемия COVID-19: философские, психолого педагогические и медицинские аспекты*. под ред. Бахтина М. В., Кохана С. Т., Пагуза - Чита – Москва, Энциклопедист-Максимум. 2022. С.194-199.

6.1.2. PRODAN, D., ȘTEFANET, Gh., CEBANU, S. Physiological and pathological aspects of inverted T- Waves in electrocardiogram of high-performance athletes. *ID abstract 97179 (articol pentru revista SPEMS)* în proces de publicare

6.1.3 CEBANU, S., ȘTEFANET, Gh. Educația anti-doping în rândul profesioniștilor din domeniul sănătății. *(articol pentru revista SPEMS)* în proces de publicare

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

6.2.1 FEDERIUC, V., ȘTEFANET, G., TIMERCAN, T. Atitudini și cunoștințe antidoping ale specialiștilor în medicină: analiza literaturii. In: *Interdisciplinaritate în abordarea vulnerabilității: Culegere de materiale științifice / Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie*

„Nicolae Testemițanu”. Catedra de Filozofie și Bioetică, Centrul Național de Bioetică din Republica Moldova; coordonator: Vitalie Ojovanu. – Chișinău: Print Caro, 2021. pp. ISBN 978-9975-82-119-3. (in tipar)

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

7.1.1. CEBANU, S., JUCOV, A., TIMERCAN, T., FEDERIUC, V., RUBANOVICI, VI., ȘTEFANET, Gh. The conceptual model for optimizing the monitoring of the health status of young athletes. *Abstract, In proces de publicare*. 6th International and 24th The National Public Health Congress of the Association of Public Health Professionals "Health in the Shadow of War and Violence", Antalya, 1 - 4 December 2022.

7.1.2. TIMERCAN, T., JUCOV, A., CEBANU, S., FEDERIUC, V., ARHIP, E., ȘTEFANET, Gh. The Therapeutic Use Exemption as a Tool for Prevention of Doping Phenomenon. *Abstract, In proces de publicare*. 6th International and 24th The National Public Health Congress of the Association of Public Health Professionals "Health in the Shadow of War and Violence", Antalya, 1 - 4 December 2022.

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

7.2.1 CEBANU, S., ȘTEFANET, G., JUCOV, A., FEDERIUC, V. Factors influencing the health status of young athletes. In: *OH&RM. One health and risk Management*. Supplement, Volume 2, Issue 4, October 2021. pp.23. ISSN 2587-3458. <https://journal.ohrm.bba.md/index.php/journal-ohrm-bba-md/issue/view/17/15>

7.2.2 FEDERIUC, V., REABOI, N. Atitudini și comportamente de dopaj ale sportivilor tineri din Republica Moldova: studiu-pilot. In: *Sport, Olimpism, Sănătate*. Congresul Științific Internațional : Culegere de articole, Ediția a 5-a. (10-12 septembrie 2020) / comitetul științific: V. Manolachi (președinte). Chișinău : USEFS, 2021. pp.251-256. ISBN 978-9975-131-98-8

7.2.3 JUCOV, A., TIMERCAN, T.. Strengthening the capacity of antidoping education. In: *OH&RM. One health and risk Management*. Supplement, Volume 2, Issue 4, October 2021. pp.62. ISSN 2587-3458. <https://journal.ohrm.bba.md/index.php/journal-ohrm-bba-md/issue/view/17/15>

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7.4.1. JUCOV, A., FEDERIUC, V., TIMERCAN, T. Impact of COVID-19 pandemic on athletes' health. În: *Culegerea de rezumate: Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță. Conferința științifică anuală, 19-21 octombrie 2022. Moldovan Journal of Health Sciences*. 2022. vol. 29. nr. 3. anexa 1. p.106 ISSN 2345-1467 (Categorie B) (IBN, Index Copernicus)

7.4.2. FEDERIUC, V. The ethical dilemmas of the physician in the context of sports doping. În: *Culegerea de rezumate: Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță. Conferința științifică anuală, 19-21 octombrie 2022. Moldovan Journal of Health Sciences*. 2022, vol. 29, nr. 3. anexa 1, p.141 ISSN 2345-1467 (Categorie B) (IBN, Index

Copernicus)

7.4.3. REABOI, N., FEDERIUC, V., GHEORGHIU, Iv. Value-based education in the context of anti-doping programs. În: *Culegerea de rezumate: Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță. Conferința științifică anuală, 19-21 octombrie 2022. Moldovan Journal of Health Sciences. 2022, vol. 29, nr. 3, anexa 1, p.145 ISSN 2345-1467 (Categoria B) (IBN, Index Copernicus)*

7.4.4. TIMERCAN, T., JUCOV, A. Therapeutic use exemptions. În: *Culegerea de rezumate: Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță. Conferința științifică anuală, 19-21 octombrie 2022. Moldovan Journal of Health Sciences. 2022, vol. 29, nr. 3, anexa 1, p.145 ISSN 2345-1467 (Categoria B) (IBN, Index Copernicus)*

8. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de prezentări (comunicări, postere, teze/rezumate/abstracte) la foruri științifice (obligatoriu)

➤ **Manifestări științifice internaționale (în străinătate)**

1. CEBANU, S., JUCOV, A., TIMERCAN, T., FEDERIUC, V., RUBANOVICI, VI., ȘTEFANEȚ, Gh. The conceptual model for optimizing the monitoring of the health status of young athletes. *6th International and 24th The National Public Health Congress of the Association of Public Health Professionals "Health in the Shadow of War and Violence"*, Antalya, 1 - 4 December 2022. Comunicare orală
2. TIMERCAN, T., JUCOV, A., CEBANU, S., FEDERIUC, V., ARHIP, E., ȘTEFANEȚ, Gh. Therapeutic Use Exemption as a Tool for Prevention of Doping Phenomenon. *6th International and 24th The National Public Health Congress of the Association of Public Health Professionals "Health in the Shadow of War and Violence"*, Antalya, 1 - 4 December 2022. Comunicare orală
3. PRODAN, D., ȘTEFANEȚ, Gh., CEBANU, S. Physiological and pathological aspects of inverted T- Waves in electrocardiogram of high-performance athletes. *Conferința științifică Internațională "Science, Sports and Medicine XI"*, 8-10 septembrie 2022, Tartu, Estonia. Poster. (sesiune nr.6, prezentarea nr. 8).

➤ **Manifestări științifice internaționale (în Republica Moldova)**

1. ARHIP, E. Coaches' and Athlete's Attitudes towards doping: national research study. *Conferința Științifică Internațională "One Health approach in a Changing World", 1-a editie, Chișinău, Republica Moldova, 4-5 noiembrie 2021. Comunicare orală.*
2. CEBANU, S. Starea de sănătate a sportivilor juniori: probleme și perspective. *Conferința științifică internațională "Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare", ed. a IV-a, 29-30 octombrie 2021. Comunicare orală.*
3. FEDERIUC, V. Atitudini și cunoștințe antidoping ale specialiștilor în medicină. *Conferința științifică internațională "Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare", ed. a IV-a, 29-30 octombrie 2021. Comunicare orală.*
4. JUCOV, A. Agenția națională antidoping: realități și perspective în promovarea modului sănătos de viață. *Conferința științifică internațională "Sănătatea, medicina și bioetica în societatea*

contemporană: studii inter și pluridisciplinare”, ed. a IV-a, 29-30 octombrie 2021. Comunicare orală.

5. ȘTEFANEȚ, G. Principii de asigurare farmacologică a sportivilor. *Conferința Științifică internațională „Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare”* ediția a IV-a Chișinău, Republica Moldova, 29-30 octombrie 2021, Subsecția: *Subiecte actuale în abordarea problemei dopajului din sport.* Comunicare orală.
6. ȘTEFANEȚ, G. Sports medicine in anti-doping education and prevention. *Workshop. Risk factors and prevention initiatives in the sports environment. Conferința Științifică Internațională “One Health approach in a Changing World”*, 1^a editie, Chișinău, Republica Moldova, 4-5 noiembrie 2021. Comunicare orală.
7. TIMERCAN, T. Utilizarea și abuzul procesului de exceptari pentru utilizare terapeutică. *Conferința științifică internațională “Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare”*, ed. a IV-a, 29-30 octombrie 2021. Comunicare orală.

➤ **Manifestări științifice naționale**

1. JUCOV, A., FEDERIUC, V., TIMERCAN, T. Impact of COVID-19 pandemic on athletes' health. *Conferința științifică anuală: Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță*, 19-21 octombrie 2022. Comunicare orală
2. TIMERCAN, T., JUCOV, A. Therapeutic use exemptions. *Conferința științifică anuală: Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță*, 19-21 octombrie 2022. Comunicare orală

➤ **Manifestări științifice cu participare internațională**

1. CEBANU S., ȘTEFANEȚ Gh., JUCOV A. Importanța instruirii antidoping a profesioniștilor din domeniul sănătății. *Conferința Națională cu participare internațională în domeniul sănătății ocupaționale, siguranței chimice și toxicologie “Protecția sănătății - pentru un viitor sigur”*, 24-25 noiembrie 2022. Comunicare orală
2. ARHIP E. Importanța educației antidoping al sportivilor, antrenorilor și personalului medical. *Conferința Națională cu participare internațională în domeniul sănătății ocupaționale, siguranței chimice și toxicologie “Protecția sănătății - pentru un viitor sigur”*, 24-25 noiembrie 2022. Comunicare orală
3. JUCOV A. Procedurile de control doping. *Conferința Națională cu participare internațională în domeniul sănătății ocupaționale, siguranței chimice și toxicologie “Protecția sănătății - pentru un viitor sigur”*, 24-25 noiembrie 2022. Comunicare orală.
4. ARHIP, E., JUCOV, A. Improving legal framework to prevent and combat doping in sport in the Republic of Moldova through introduction of sanction mechanism. *Conferința științifică națională cu participare internațională Departamentul Drept Penal, Facultatea de Drept, USM, 11 noiembrie 2021.* Comunicare orală.
5. CEBANU, S. Factors influencing the health status of young athletes. *National Conference with International participation “The One Health approach in a Changing World, Chișinău, 4-5 noiembrie, 2021.* Comunicare orală

6. ȘTEFANEȚ, G. Fiziologia efortului sportiv și medicația de effort. Workshop în cadrul Conferinței Federației Moldovenești de Fotbal a Școlii Federale de Antrenori, organizată de Federația Moldovenească de Fotbal, 27 și 28 septembrie 2021 Comunicare orală.

9. Protecția rezultatelor obținute în formă de obiecte de proprietate intelectuală (obligatoriu)

CERTIFICAT DE INOVATOR Nr. 5962 pentru inovația cu titlul **“CHESTIONAR PENTRU EVALUAREA CUNOȘTINȚELOR ANTIDOPING”**; acordat de IP Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie “Nicolae Testemițanu”, autori: Jucov Artiom, Cebanu Serghei, Timercan Tatiana, Federiuc Victoria, Ștefanec Gheorghe, Arhip Elena; 16 noiembrie 2022

10. Materializarea rezultatelor obținute (obligatoriu)

Membrii echipei de cercetare au participat la elaborarea / completarea actelor normative privind combaterea dopajului în sport:

1. Proiectul Legii privind prevenirea și Combaterea dopajului în Sport nr. 328/2022
2. Reglementări Antidoping 2021, Aprobate prin Ordinul Agenției Naționale Antidoping nr. 7-B din 16.02.2021, publicate în Monitorul Oficial nr.57-65/236 din 26.02.2021
3. Proiectul de lege pentru modificarea Codului Contravențional nr. 218-XVI din 24.10.2008 referitor la includerea unui capitol nou, intitulat “Contravenții în domeniul sportului și reglementărilor antidoping”
4. Proiectul Strategiei Naționale Antidoping
5. Propuneri de completare a Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022
6. Proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de acordare a scutirilor pentru uz terapeutic și procedura de acordare a scutirilor de uz terapeutic

Pe parcursul anului 2022 în cadrul Proiectului au fost susținute:

➤ *teza de postdoctorat*

1. CEBANU Serghei “Evaluarea stării de sănătate a sportivilor juniori în relație cu factorii de risc ai mediului și cei comportamentali”, teza de doctor habilitat în științe medicale; consultanți științifici: Friptuleac Grigore, dr.hab.șt.med., prof.univ., Unt Eve, dr.st.med., profesor asociat, Universitatea din Tartu, Estonia.

➤ *teze de licență*

1. ȚURCANU Natalia, gr. M1622, cu tema „Dopajul in sport. Rolul medicului de familie în promovarea unui mod de viață sănătos”, cond. științific Artiom Jucov, dr.șt.med., conf. univ.
 2. BOSE Aakul Madhavan, gr. M1672, cu tema „Peculiarities of health care offered to the athletes in the family doctor’s practice”, cond. științific Artiom Jucov, dr.șt.med., conf. univ.
11. Dificultățile în realizarea proiectului (după caz)

Datorită acțiunilor antipandemice caracterizate prin diferite restricții o serie de acțiuni au fost reduse doar la activități online, ori în format mixt, ceea ce a diminuat posibilitățile realizării plenare a activităților proiectului.

12. Concluzii (obligatoriu).

În cadrul proiectului “Capacity building of Anti-doping Research and Collaboration through Initiatives in medical Education (CAROLINE)” au fost chestionați lucrătorii medicali din

institutiile medico-sportive, loturile naționale, cluburi și școli cu profil sportiv cu privire la cunoștințele antidoping, atitudinile și comportamentele față de fenomenul de dopaj în sport. În baza datelor colectate a fost elaborat și argumentat științific setul de recomandări practice pentru specialiștii din științele sportului, medicina sportivă și sănătate publică.

Au fost organizate seminarele antidoping cu Federațiile sportive din Republica Moldova și Agenția Națională Antidoping la care au participat și reprezentanții CNOS, ANAD, directori de școli specializate, sportivi, antrenori și staff-ul tehnic al Federațiilor.

Au fost identificate tipurile de strategii de predare și metodele de organizare axate pe obținerea rezultatelor optime ale instruirii studenților. Au fost emise recomandările generale pentru dezvoltarea anumitor cursuri de educație antidoping pentru profesioniștii medicali și farmaciștii la nivel de absolvenți, bazate pe necesitatea și cadrele specifice ale țărilor-partenere.

Rezultatele cercetărilor au fost diseminate în cadrul manifestărilor științifice naționale și internaționale sub formă de prezentări orale, publicații științifice și cursuri educaționale. Au fost elaborate / completate actele normative privind combaterea dopajului în sport.

Totodată rezultatele studiului preliminar au argumentat necesitatea planificării și implementării unui proiect bilateral de colaborare pe termen lung *CAROLINE stage 2*.

In the framework of the "*Capacity building of Anti-doping Research and Collaboration through Initiatives in medical Education (CAROLINE)*" project, medical workers from medical-sports institutions, national teams, clubs and schools with a sports profile were questioned regarding anti-doping knowledge, attitudes and behaviors towards the phenomenon of doping in sports. Based on the collected data, the practical recommendations for specialists in sports sciences, sports medicine and public health were elaborated and scientifically argued.

Anti-doping seminars were organized with the sports Federations of the Republic of Moldova and the National Anti-Doping Agency, which were also attended by representatives of National Olympic Committee, NADA, directors of specialized schools, athletes, coaches and the technical staff of the Federations.

The types of teaching strategies and organizational methods focused on achieving optimal student learning outcomes were identified. General recommendations were issued for the development of certain anti-doping education courses for medical professionals and pharmacists at the graduate level, based on the specific needs and frameworks of the partner countries.

Research results have been disseminated within national and international scientific events in the form of oral presentations, scientific publications and educational courses. Normative acts to combat doping in sports were developed / completed.

At the same time, the results of the preliminary study argued the need to plan and implement a long-term bilateral collaboration project *CAROLINE stage 2*.

Conducătorul de proiect _____ / **JUCOV Artiom**

Data: _____

Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr. 2.3 parte integrantă contractului de finanțare nr. 1/1B din data 13 ianuarie 2021

Cifrul proiectului: 21.80013.8007.1B

Denumirea	Cheltuieli, mii lei					
	Anul de gestiune 2021					
	Cod Eco (k6)	Aprobat	Precizat	Executat (transfer de ANCD)	Executat organizație	Efectiv
1	2	3	4	5	6	
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	191,6	191,6	210,8	210,8	210,8
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	46,0	46,0	50,6	50,6	50,6
Servicii de locațiune	222300	17,6				
Deplasări în interes de serviciu în interiorul țării	222710					
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	98,6	96,6	96,6	96,6	96,6
Servicii editoriale	222910		42,0	42,0	41,8	
Servicii de protocol	222920	22,4				
Servicii neatribuite altor aliniate	222990	23,8	23,8			
Materiale pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110					
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110					
Total		400,0	400,0	400,0	399,8	358,0

Rector

Ceban Emil

Conducătorul proiectului

Jucov Artiom

Economist-șef

Lupașco Svetlana

Data: _____

Raportarea cheltuielilor executate, conform anexei nr. 2.3 parte integrantă contractului de finanțare nr. 3/1B din data 03 ianuarie 2022 Cifrul proiectului: 20.80013.8007.1B.

Denumirea codurilor economice	Cheltuieli, mii lei					
	Anul de gestiune 2022					
	Codul economic	Aprobat	Precizat	Executat ANCD	Executat organizație	Efectiv
Deplasări de serviciu peste hotare	222720	107,1	107,1	82,7	82,7	60,6
Servicii medicale	222810					
Servicii de editare	222910	25,0	25,0	25,0	25,0	66,8
Servicii de protocol	222920	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Servicii de cercetări științifice contractate	222930	257,9	257,9	245,9	234,1	234,1
Total		400,0	400,0	363,6	351,8	371,5

Conducătorul organizației *E.C.* / Ceban Emil

Conducătorul de proiect *J.* / Jucov Artiom

Economist șef *S.L.* / Lupășco Svetlana

Data: _____

Componența echipei proiectului

Cifrul proiectului 21.80013.8007.1B

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Jucov Artiom	1983	d.ș.	0,5	01.01.2021	31.12.2022
2.	Cebanu Serghei	1975	d.h.	0,25	01.01.2021	31.12.2022
3.	Ștefanț Gheorghe	1965		0,25	01.01.2021	31.12.2022
4.	Timercan Tatiana	1974	d.ș.	0,25	01.01.2021	31.12.2022
5.	Federiuc Victoria	1982		0,5	01.01.2021	31.12.2022
6.	Arhip Elena	1979		0,5	01.01.2021	31.12.2022
7.	Reaboi Natalia	1978	d.ș.		f/s	f/s

Pondereea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	20%
---	-----

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2022					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

Pondereea tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării	
--	--

Rector USMF "N. Testemițanu" E. Ceban / CEBAN EmilEconomist șef S. Lupășco / LUPAȘCO SvetlanaConducătorul de proiect A. Jucov / JUCOV Artiom

Data: _____

INFORMAȚIE SUPLIMENTARĂ

1. Nu vor fi examinate rapoartele incomplete, fără toate semnăturile și parafa instituției și care nu corespund cerințelor de tehnoredactare (pct. 7).
2. Neprezentarea rapoartelor sau prezentarea rapoartelor ce nu corespund cerințelor, poate determina sistarea participării organizației în următoarele apeluri de proiecte de cercetare și inovare.
3. Rapoartele finale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **pe animale** vor fi însoțite de avizul Comitetului de etică național/instituțional în corespundere cu HG nr.318/2019 *privind aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Comitetului național de etică pentru protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice* (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115171&lang=ro).
4. Rapoartele finale privind implementarea proiectelor ce implică activității de cercetare **pe subiecți umani** vor fi însoțite de avizul Comitetului instituțional de etică a cercetării, în corespundere cu prevederile *Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei*, adoptată la Oviedo la 04.04.1997, semnată de către RM la 06.05.1997, ratificată prin **Legea nr. 1256-XV din 19.07.2002, în vigoare pentru RM din 01.03.2003**) și a protocoalelor adiționale.
5. Nu pot fi prezentate informații identice în Rapoartele finale ale mai multor proiecte realizate de aceeași echipă.
6. Se acceptă publicațiile în care expres sunt stipulate datele de identificare ale proiectului (denumirea sau după caz, Acronimul și cifra) și care sunt indexate în IBN.
7. **Cerințe de tehnoredactare a Raportului:**
 - a) Se va exclude textul în culoare roșie (modelul raportului, Anexa 1, 1A și 1B) din raportul final, întrucât reprezintă precizări referitor la informația solicitată (de ex. *denumirea și cifra, perioada de implementare a proiectului, anul/anii; nume, prenume; etc.*).
 - b) Câmpurile cu mențiunea „după caz” se completează dacă sunt rezultate ce se încadrează în activitățile respective. În absența rezultatelor, câmpurile rămân **necompletate (ne se exclud rubricile respective)**.
 - c) Raportul se completează cu caractere TNR – 12 pt. în tabelele referitor la buget și personal – 11 pt; interval 1,15 linii; margini: stânga – 3 cm, dreapta – 1,5 cm, sus/jos – 2 cm.

Fișa de evaluare a rezultatelor privind implementarea ofertei de știință deschisă

- Se completează de experți

Titlul proiectului:

Conducătorul proiectului:

Criteriile de evaluare:

1. Atingerea scopului, obiectivelor, activităților și rezultatelor declarate în propunerea de proiect cu cele obținute după implementarea proiectului

Descriere narativă – max. 150 cuvinte

Apreciere: 0-5 puncte

2. Diseminarea rezultatelor obținute (numărul de publicații, brevete, participări la evenimente, etc)

Descriere narativă – max. 150 cuvinte

Apreciere: 0-5 puncte

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute

Descriere narativă – max. 150 cuvinte

Apreciere: 0-5 puncte

4. Pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat

Descriere narativă – max. 150 cuvinte

Apreciere: 0-5 puncte

5. Eficiența colaborării între organizația din R. Moldova și partenerii naționali și de peste hotare

Descriere narativă – max. 150 cuvinte

Apreciere: 0-5 puncte

6. Posibilitatea de implementare a rezultatelor obținute în cadrul proiectelor bi/multilaterale

Descriere narativă – max. 150 cuvinte

Apreciere: 0-5 puncte

Concluzii:

Descriere narativă – max. 150 cuvinte

Apreciere: Foarte bine ($26 \leq p \leq 30$), bine ($22 \leq p < 26$), satisfăcător ($18 \leq p < 22$), nesatisfăcător ($p < 18$)
(barem de aprobare – 18 p)

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIETII

asupra raportului pe proiectul bilateral 21.80013.8007.1B "Capacity building of Anti-doping Research and Collaboration through Initiatives in medical Education (CAROLINE)", conducătorul proiectului – JUCOV Artiom, doctor în științe medicale (Prioritatea Strategică I: Sănătate), perfectat în baza audierii raportului științific anual al implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării la Adunarea Generală a secției din 29.03.2023 și a concluziilor experților.

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare bilateral (2021-2022), etapa anului 2022 21.80013.8007.1B "Capacity building of Anti-doping Research and Collaboration through Initiatives in medical Education (CAROLINE)", conducătorul proiectului – JUCOV Artiom, doctor în științe medicale, USMF „Nicolae Testemițanu”.

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Foarte bine**” (punctaj mediu calculat – 30,0).

Calificative pe criterii:

I) *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului* - "foarte bine", "punctaj mediu 5".

- La etapele proiectului au fost realizate cercetări cantitative și calitative cu privire la cunoștințele și atitudinile personalului medical angajat în lucrul cu sportivii cu privire la dopaj, au fost chestionați pentru evaluarea cunoștințelor antidoping personalul medical din instituții medico-sportive, loturile naționale, cluburi și școli cu profil sportive – 46 de lucrători medicali. În cadrul studiului au fost elaborate și argumentate științific măsurile profilactice privind ameliorarea condițiilor de activitate și prevenția stărilor morbide la sportivii juniori. Au fost realizate ateliere de lucru cu echipa de cercetători de peste hotare, a fost elaborată o curiculă nouă în nutriție și efortul fizic.

II) *Diseminarea rezultatelor obținute* - "foarte bine", "punctaj mediu 5".

- articole publicate – 4
- rezumate publicate în materialele conferințelor naționale și internaționale – 9
- prezentări orale la conferințe internaționale și naționale – 17

III) *Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute* - "foarte bine", "punctaj mediu 5".

Membrii echipei de cercetare au participat la elaborarea/completarea actelor normative privind combaterea dopajului în sport (6 proiecte de legi, reglementări, strategii, plan de acțiuni).

IV) *Pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat - "foarte bine", "punctaj mediu 5".*

În cadrul proiectului a fost susținută o teza de doctorat, 2 teze de licență.

V) *Eficiența colaborării între organizația din R. Moldova și partenerii naționali și de peste hotare - "foarte bine", "punctaj mediu 5".*

În colaborare cu partenerul turc au fost organizate 2 workshop-uri (Chișinău, Ankara), o masă rotundă (Chișinău), un congres (Antalya). Au fost elaborate recomandările generale pentru dezvoltarea cursurilor de educație antidoping pentru profesioniștii medicali și farmaciștii la nivel de absolvenți, bazate pe necesitatea și cadrele specifice ale țărilor-partenere.

VI) *Posibilitatea de implementare a rezultatelor obținute în cadrul proiectelor internaționale noi - "foarte bine", "punctaj mediu 5".*

Rezultatele studiului preliminar au argumentat necesitatea planificării și implementării unui proiect bilateral de colaborare pe termen lung CAROLINE.

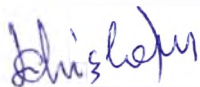
Recomandări - **Se recomandă continuarea realizării proiectului.**

**Adjunctul conducătorului
Secției Științe ale Vieții
a AȘM, academician**

Eva GUDUMAC

**Secretar Științific al Secției
Științe ale Vieții a AȘM,
doctor**

Leonid CHIȘLARU